

ابوالفضل خطیبی، شاهنامه‌پژوه باسابقه در ۶۲ سالگی به دلیل بیماری کبد دیروز ۲۱ دی در بیمارستان درگذشت.

این نویسنده، شاهنامه‌شناس و پژوهشگر زبان و ادب فارسی، عضو هیات علمی فرهنگستان زبان و ادب فارسی و مشاور علمی گروه فرهنگ‌نویسی بود. خطیبی همچنین معاون سردبیر مجله «نامه ایران باستان» بود که نگارش بیش از صد مقاله علمی به ویژه درباره شاهنامه در دانشنامه‌ها

ابوالفضل خطیبی درگذشت

تلف بازیگری

سینما

روز مادر، به جای مرور کلیشه‌ای مادران سینمای ایران ترجیح دادیم به‌راه‌بازی سینمایی در این زمینه را به شکل دیگری برگزار کنیم و تنها به راز سه نسل مختلف برویم و از کمیت و کیفیت مادرانگی آنها در سینما خیرآبادی که اصلا لقب «مادر سینمای ایران» را پدک می‌کشد، گلاب مخمخواری مادرانگی در سینمای ایران است و مریلا زارعی که به ویژه در آنه را به تاثیرگذارترین شکل به تصویر کشیده . ذکر این نکته ضروری کارنامه سینمایی این بازیگران لحاف شده و بازی های تلویزیونی آنها در درباره زنده‌یاد خیرآبادی آثار او دهه ۶۰ به بعد را محاسبه کردیم، مای پیش از انقلاب هم بارها نقش مادر را بازی کرده بود. بنابراین اگر ر آن دوره را هم حساب کنید به رقم بالاتر و رکورد دست‌نیافتنی‌تری ابریم در مجال و فرصتی بیشتر سراغ آمار کاملی از همه بازیگرانی برویم گر نقش مادر بودند.

است و خیرآبادی که همسن عزت‌ا... انتظامی و متولد ۱۳۲۳ بود، حضور بسیار باورپذیری در نقش مادر او دارد.
۶-سایه‌های غم: در این فیلم به کارگردانی شاپور قریب، نقش مادر محمد (فرامرز صدیقی) را بازی می‌کند.
۷- هی جو: در این فیلم به کارگردانی منوچهر عسگری نسب، نقش مادر آمنه یزدانی و مادرزن شخصیت جعفر (سعید پورصمیمی) را برعهده دارد.
۸-زردقناری: در این فیلم به کارگردانی رخشان بنی‌اعتماد، در نقش خانم بزرگ، مادر گلاب (گلاب ادینه) و خاله نصرا... (مهدی هاشمی) است. اینجا هم جلوه دیگری از مادر تنبیکال و سنتی ایرانی را بازی می‌کند، مثل آنجایی که وقتی دخترش با او تماس می‌گیرد، او را در حال خردکردن سبزی می‌بینیم و بعد هم با گفتن دیالوگ «گلاب، مادر چی شده؟» این مادرانگی را تکمیل می‌کند. یکی از لحظات بامزه بازی او آنجایی است که برای وارد شدن

باوالفضل خطیبی، شاهنامه‌پژوه باسابقه در ۶۲ سالگی به دلیل بیماری کبد دیروز ۲۱ دی در بیمارستان درگذشت.
این نویسنده، شاهنامه‌شناس و پژوهشگر زبان و ادب فارسی، عضو هیات علمی فرهنگستان زبان و ادب فارسی و مشاور علمی گروه فرهنگ‌نویسی بود. خطیبی همچنین معاون سردبیر مجله «نامه ایران باستان» بود که نگارش بیش از صد مقاله علمی به ویژه درباره شاهنامه در دانشنامه‌ها

و مجلات تخصصی ادبی داشت « شاهنامه، ابوالقاسم فردوسی: طبع انتقادی » به کوشش جلال خالقی مطلق و ابوالفضل خطیبی، « برگزیده مقاله‌های نشر دانش درباره شاهنامه «، « تقدیرباوری در منظومه‌های حماسی فارسی (شاهنامه و ویس ورامین)»، «لمر رنگین: ترجمه ابوالفضل خطیبی، « به فرهنگ باشد روان تندرست: مقاله‌ها و نقدهای نامه فرهنگستان درباره شاهنامه» به کوشش احمد

سمعی‌گیلانی و ابوالفضل خطیبی، « جشن نامه دکتر فتح...، «مجتبایی» به کوشش علی‌اشرف صادقی و ابوالفضل خطیبی، « شیرنگ‌نامه: داستان شیرنگ پسر دیو سپید با رستم» ، به کوشش ابوالفضل خطیبی و گابریله فن دن پرخ و» آیا فردوسی محمود غزنوی را هجو گفت؟ هجونامه منسوب به فردوسی: بررسی تحلیلی، تصحیح انتقادی و شرح بیت‌ها» از جمله آثار اوست.

مریلا زارعی ۱۹مادر دغدغه‌مند

مریلا زارعی اگرچه کارش را با نقش دختران و زنان جوان شروع کرد اما خیلی زود فیلمسازان، استعداد او مهر مادری را در او تشخیص دادند و علاوه بر نقش زن و همسر، رسالت مادری را هم روی دوش او گذاشتند.

زارعی به ویژه در سال‌های اخیر، حضور مادرانه پررنگ‌تری در فیلم‌ها دارد و بازی تاثیرگذار و باورپذیرش مخاطب را با آثار همراه می‌کند. با یادی از بازیگرانی چون نیکی کریمی، هدیه تهرانی، نگار جواهریان، شبنم مقدمی، طناز طباطبایی، پریناز ایزدیار و... فهرست نقش‌های مادرانه زارعی در سینما به این شرح است:

۱- **تکیه بر یاد**: از آنجاکه در این فیلم داریوش فرهنگ، او نقش لیلرا را بازی می‌کند که نوزاد سه ماهه‌ای را باردار است، او را مادر حساب می‌کنیم.
۲-واکنش پنجم: در این فیلم تهیمینه میلانی، مادری به نام ترانه است.
۳-زن زیادی: در این فیلم باز هم ساخته میلانی، نقش سیما، مادر یک دختر خردسال را بازی می‌کند.
۴- نصف مال من نصف مال تو: در این ساخته وحید نیکخواه آزاد، مهری، مادر سپیده (ترلان پروانه) است.
۵-خروس جنگی: در این فیلم به کارگردانی مسعود اطیابی، نقش مادر دو فرزند خردسال یک دختر و یک پسر را برعهده دارد.
۶-دعوت: در این اثر ابراهیم حاتم‌کیان نقش زن بارداری را بازی می‌کند که با وجود تهدید پدر بچه، به مقام مادری می‌رسد و ناکامی‌اش در تکیه بر یاد جبران می‌شود.
۷-درباره‌الی: شهره، مادر آرش و یکی دیگه.
۸-کیفر: سپیده، مادر پیام؟!فیلمبردار عروسی.
۹-دیگری: معصومه، مادر رضا،پسر نوجوان که قصد ازدواج دوباره را دارد.

۱۰-خرس: گلی، مادر دو فرزند یک پسر و یک دختر.
۱۱-ج: هانا مادر نوزاد و همسر سیروان (امیررضا دلآوری) مادری که در لحظه وداع با همسرش، بچه را به بغل او می‌دهد و نوازشش می‌کند: «ما خیلی صبر کردیم تا خدا این بچه رو به ما داد.»
۱۲-شیار ۱۴۳: الفت، شاه نقش مریلا زارعی در نقش مادر شهید یونس میرجلیلی (سامان صفاری) است. انتظار و آن رادیو به کمر و دارِ قالی و بسبم... الرحمن الرحیم، اللهم صل علی محمد و آل محمد و دیدار بعد از ۳۰ سال با پسر با لالایی محلی: تدوین موازی با دوران نوزادی یونس که کشش را درمی‌آورد موقع دیدار/ بوسیدن پرچم ایران روی تابوت / او اینجا همه مادران شهدا را نمایندگی می‌کند.
و دیالوگ لالایی تاثیرگذار: «ننه دو تا چشمم نمی‌دن روشنائی، روڈم از این دشت و بیابون کی میایی؟ / مادر از این دشت و بیابون، صبح نوروژ، مادر به قریون تو کنم هرچی بخوای / ننه لالا لا بکن خوابی، مادر همه خوابن، تو بیدار کن...»

۱۳-گیتا: در این فیلم به کارگردانی مسعود مددی نقش مادری به نام گیتا را دارد که دل‌بستگی زیادی به پسرش متین دارد.
۱۴- دختر: در این ساخته رضا میرکریمی، نقش فرزانه مادر دختر خردسالی به نام شیرین را بازی می‌کند.
۱۵-بادیگارد: در این اثر حاتم‌کیا نقش راضیه آصف مادر دو دختر، مریم (دینا زاهدی) و کیمیا حسینی را بازی می‌کند.
۱۶- زیر سقف دودی: در این فیلم به کارگردانی پوران درخشنده نقش شیرین، مادر آرمان (ابوالفضل میری) را برعهده دارد.
۱۷-اسرافیل: در این ساخته آیدا پناهنده نقش مهتاج، مادر علی (پوریا رحیمی‌سام) و سارا (هدی زین‌العابدین) را بازی می‌کند.
۱۸-کارو: در این فیلم به کارگردانی احمد مرادیور نقش شیلان، مادر کارو نوجوان کشتی‌گیر کرمانشاهی را برعهده دارد.
۱۹-هناس: در این اثر به کارگردانی حسین دارابی، نقش شهره پیرانی، مادر آرمنیا و همسر شهید داریوش رضایی‌نژاد (بهروز غیبی) را بازی می‌کند.

«بهبانه خلقت»

حسن روح‌الامین از جمله نقاشانی است که آثار مذهبی و دینی او مورد توجه مردم است. این هنرمند که ارادت ویژه‌ای به بانوی دو عالم حضرت فاطمه(س) دارد، تابلویی با عنوان «بهبانه خلقت» با موضوع تولد حضرت زهرا(س) دارد. این اثر که با تکنیک رنگ‌وروغن روی بوم و در ابعاد ۱۳۰ در ۱۱۰ سانتی‌متر کار شده، لحظه تولد و در آغوش گرفتن مادر اهل بیت توسط پیامبراکرم(ص) را نشان می‌دهد. این اثر به شکل تمثیلی فرشتگانی را نیز نشان می‌دهد که به پیامبر عظیم‌الشان اسلام، تولد کوثر را بشارت می‌دهند.

ابوالفضل خطیبی، شاهنامه‌پژوه باسابقه در ۶۲ سالگی به دلیل بیماری کبد دیروز ۲۱ دی در بیمارستان درگذشت.
این نویسنده، شاهنامه‌شناس و پژوهشگر زبان و ادب فارسی، عضو هیات علمی فرهنگستان زبان و ادب فارسی و مشاور علمی گروه فرهنگ‌نویسی بود. خطیبی همچنین معاون سردبیر مجله «نامه ایران باستان» بود که نگارش بیش از صد مقاله علمی به ویژه درباره شاهنامه در دانشنامه‌ها

فیلم به کارگردانی حسن قلی‌زاده، یک بار دیگر نقش مادر مجید مظفری را برعهده دارد.
۱۹-کلاه قرمزی و پسرخاله: در این فیلم ساخته ایرج طهماسب مادر نرگس (فاطمه معتمدآریا) است.
۲۰-سفرخیز: در این فیلم به کارگردانی داریوش مودیان، نقش مادر اکبر آقا واصفر آقا (اکبر عبدی) را بازی می‌کند.
۲۱-روز واقعه: در این فیلم به کارگردانی شهرام اسدی، به طور مشخص مادرانگی او را نمی‌بینیم، اما با توجه به سن و سال و شمایل کاراکتر و به ویژه نام شخصیت «ام حکیم» می‌توانیم این نقش را هم جزو نقش‌های مادرانه خیرآبادی محسوب کنیم.
۲۲-تحفه هند: در این فیلم ساخته محمدرضا زهتابی، بار دیگر نقش مادر اکبر عبدی (حسن) را بازی می‌کند.
۲۳-ماه مهربان: در این فیلم به کارگردانی قاسم جعفری نقش مادر مینا (کتایون ریاحی) را برعهده دارد.
۲۴-سلام به انتظار: در این فیلم به کارگردانی کریم آتشی نقش مادر رضا (حسن رحیبان) را بازی می‌کند. خیرآبادی اینجا هم شمایل مادرانه تم عیار دارد. به ویژه وقتی با چادر سفید به نماز ایستاده و پسر گرفتارش از آن سوی آب‌ها تماس می‌گیرد، دیالوگ‌های آشنای مادران نگران ایرانی را به زبان می‌آورد: «الهی قریونت برم پسر، سلام به روی ماهت... چراگری می‌کنی؟ خدا مگرم بده، چه اتفاقی افتاده مار؟ تووو خدا حرف بز. این قدر گریه نکن. مادر چرا چیزی نمیگي؟ چی به سرت اومده؟»

۲۵-پاک‌باخته: در این فیلم به کارگردانی غلامحسین لطفی، برای سومین بار نقش مادر اکبر عبدی را در فیلمی سینمایی بازی می‌کند، مادر استوار خراسانی.
۲۶-روزی که خواستگار آمد: در این فیلم ساخته فریال بهزاد، نقش خانم دشتیان، مادر محبوبه (نیلوفر محمودی) را بازی می‌کند، فیلمی که درعین حال باز هم یکی از چند همکاری خیرآبادی و محمدعلی کشاورز است و مثل پدرسالار اینجا هم کشاورز نقش همسر خیرآبادی را برعهده دارد.
در نخستین سکانسی که خیرآبادی را می‌بینیم، او با آچار مشغول تعمیر سینک دستشویی است، محنه آشنایی‌که در غیاب و چه بسا بی مسئولیتی پدران و مردان خانه، کم اتفاق نمی‌افتد! وقتی محبوبه دخترش به او می‌گوید: «نه! باز که خودت داری تعمیر می‌کنی؟» جواب می‌دهد: «اگه من تعمیر نکنم کی هست که بیا د کمکم؟»

۲۷-بازیگر: در این فیلم ساخته محمدعلی سجادی، نقش مادر علی (حبیب اسماعیلی) را برعهده دارد که همان اوایل فیلم تشر مادرانه‌ای به پسرش می‌زند. نهیب نرمی که با آن چاقوی بزرگ آشپزخانه که در دستش است، سویه‌ای کمیک پیدامی‌کند. او درعین حال به سیاق دیالوگ آشنای برخی مادران حتی برای عروس ندیده‌اش در آینده هم دل می‌سوزاند: «بیچاره اون دختری که تو می‌خوای بدبخش کنی.»

۲۸-تکیو بدون توقف: در این فیلم به کارگردانی سعید عالم‌زاده، نقش «عزیز» مادر محسن (حسن شکوهی) را بازی می‌کند. دیالوگ‌های مادرانه خیرآبادی در این فیلم برقرار است. به ویژه وقتی پسر از سفر برگشته‌اش برایش هدیه می‌آورد: «قریون دستت برم مادر چرا زحمت کشیدی؟»

۲۹-سرود تولد: در این فیلم به کارگردانی علی قوی‌تن، نقش مادری را بازی می‌کند که البته او را بیشتر به عنوان مادر بزرگ عزیز (امین حیایی) می‌بینیم. اینجا باز هم چشمه‌هایی از مهر مادرانه‌اش مشهود است، به خصوص وقتی در حیاط مشغول شستن رخت است و بچه‌ها توپ را داخل تشت می‌اندازند. واکنش او اما به جای دعوا و تنبیه، مهربانانه است و با لبخندی توپ را برای بچه‌ها پس می‌فرستد. نکته قابل اشاره دیگر این‌که اگر از فیلم شیرین (عباس کیارستمی) بگذریم که بسیاری از بازیگران خانم سینمای ایران (از جمله خیرآبادی و ثریا قاسمی) لحظات کوتاهی در آن حضور مستقل و جداگانه‌ای دارند، در آخرین فیلم خیرآبادی دخترش ثریا قاسمی هم بازی می‌کند.

محفل

شب شعر فاطمی «قرار مادرانه»

شب شعر فاطمی «قرار مادرانه» امروز پنجشنبه ۲۲ دی در سالن یونس شکرخواه فرهنگسرای رسانه برگزار می‌شود.
در این محفل شعرخوانی همزمان با روز ولادت حضرت زهرا(س) و روز مادر، جمعی از بانوان شاعره

کشور در مدح بانوی دو عالم شعرخوانی می‌کنند.
سیده فاطمه موسوی، راضیه رجایی، فاطمه نانی‌زاد، فاطمه طارمی و عارفه دهقانی در این مراسم شعرخوانی می‌کنند. همچنین محمد مهدی عبدالهی با مداحی و مولودی خوانی ابیاتی را تقدیم مقدس حضرت زهرا(س) می‌کند.
فاطمه محمدی نیز اجرای این جلسه را برعهده دارد.
سلسله شب شعرهای آئینی حضور ویژه برنامه شعرخوانی فرهنگسرای رسانه است که در مناسبت‌های مختلف ملی و مذهبی برگزار می‌شود. تاکنون اجراهای متعددی از این برنامه در فرهنگسرای رسانه انجام شده است.

شب شعر فاطمی «قرار مادرانه» روز پنجشنبه ۲۲ دی از ساعت ۱۶ تا ۱۸ در سالن یونس شکرخواه فرهنگسرای رسانه برگزار می‌شود و ورود به آن، برای عموم علاقه‌مندان بلا مانع است.

جام جم

فرهنگ

پنجشنبه ۲۲ دی ۱۴۰۱ ■ شماره ۶۴۰۵

پیشخوان

فاطمه در آینه ادبیات

حضرت صدیقه کبری (س) نقش بی‌بدیلی در شعر و ادبیات ایران‌زمین دارد. برخی معتقدند قدیمی‌ترین شعر فاطمی به قرن پنجم هجری برمی‌گردد. در دوره معاصر شعر فاطمی در میان شاعران رواج بیشتری داشته است. به‌طوری‌که کنگره‌هایی با عنوان «شعر فاطمی» با حضور شاعرانی که در این زمینه شعرهایی سروده‌اند در ایام مختلف برگزار می‌شود. افزایش اشعار فاطمی موجب شده برخی از پژوهشگران حوزه ادبیات، شعر فاطمی را یکی از سبک‌های شعر آئینی بدانند که در آن به مقام و سیره حضرت فاطمه (س) پرداخته می‌شود. همچنین کتاب‌های بی‌شماری با محوریت زندگی و ابعاد شخصیت حضرت فاطمه زهرا (س) نوشته شده است. برخی از این آثار بارها تجدید چاپ و به زبان‌های مختلفی همچون عربی، اردو، ترکی آذری، ترکی استانبولی، سندی، انگلیسی و روسی ترجمه شده است. در ادامه ۳۰ عنوان کتاب با موضوع بزرگ بانوی بزرگ اسلام را مرور می‌کنیم که می‌تواند در این ایام با سعادت ما را با کتاب مانوس و با سیره زندگی آن حضرت آشنا کند.

۱- «بزرگ زن جهان حضرت فاطمه زهرا(س)» زینب محبی
۲- «زخم خورشید» مهدی حسینیان قمی
۳- «زندگانی حضرت فاطمه (س)» جمعی از علمای لبنان با ترجمه حمیدرضا کفاش
۴- «زندگانی حضرت فاطمه زهرا(س)» عباس قدیانی
۵- «زندگانی صدیقه‌کبری حضرت فاطمه زهرا(س)» سیدمحمدتقی مدرسی
۶- «فاطمه (س) در آیینته کتاب» اسماعیل انصاری زندجانی خونیخی
۷- «فاطمه زهرا شادامانی دل پیامبر» احمدرحمانی همدانی و حسن افتخارزاده سبزواری
۸- «فاطمه‌الزها از ولادت تا شهادت» مؤلف سیدمحمد کاظم قزوینی با ترجمه علی کرمی
۹- «زندگانی فاطمه‌الزها» حسین عمادزاده
۱۰- «صدیقه شهیده» سیدعبدالرزاق موسوی مفرم
۱۱- «هنج‌الحیات (فرهنگ سخنان حضرت فاطمه (س))» احمد دشتی
۱۲- «سیدود و شمت داستان از فضایل، مصائب و کرامات حضرت فاطمه (س)» عباس عزیزی
۱۳- «کرامات الفاطمیه» علی میرخلف‌زاده
۱۴- «اسرار و آثار تسبیح حضرت زهرا (س)» علیرضا رجایی‌تهرانی
۱۵- «رنج‌ها و فریادهای فاطمه (س)» عباس قمی و محمد محمدی‌اشتهاردی
۱۶- «تحلیل سیره فاطمه‌الزها(س)» علی اکبرزاده
۱۷- «فاطمه از نگاه علی سلام... علیهما» محمد محمدیان
۱۸- «فاطمه فاطمه است» علی شریعتی
۱۹- «زندگانی صدیقه‌کبری حضرت فاطمه زهرا (س)» عبدالحسین دستغیب
۲۰- «زندگانی فاطمه‌الزها(س)» ناصر مکارم شیرازی
۲۱- «فاطمه زهرا (ع)؛ مادر پدر» فاضل حسینی میلانی با ترجمه منیره زبیبایی
۲۲- «زندگانی فاطمه‌الزها» حسین عمادزاده
۲۳- «زندگانی حضرت زهرا (ع)» یاقر شریف‌قرشی با ترجمه محمدرضا مهری
۲۴- «چشمه در بستر»، سیدمسعود آقایی
۲۵- «دانشنامه‌ای کوچک از احادیث کمتر شنیده‌شده حضرت صدیقه کبری» محمد دشتی
۲۶- «بانوی مینوی» سیدمحمد صادق موسوی‌گرمارودی
۲۷- «فاطمه نگین جهان و جنان» محمدرضا رمزی‌اوحدی
۲۸- «اسرار فدک» محمدباقر انصاری و سیدحسین رجایی
۲۹- «اخلاق فاطمه (س)» احمدلقمانی
۳۰- «بانوی آفتاب» نسترن قدرتی

نقش